

IV

(Akte som antagits före den 1 december 2009 enligt EG-fördraget, EU-fördraget och Euratomfördraget)

BESLUT AV EFTAS ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET**nr 341/09/KOL****av den 23 juli 2009****om den anmälda ordningen avseende skatteförmåner för vissa kooperativ (Norge)**

EFTAS ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET ⁽¹⁾ HAR FATTAT DETTA
BESLUT

MED BEAKTANDE AV avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ⁽²⁾, särskilt artiklarna 61–63 och protokoll 26,

MED BEAKTANDE AV avtalet mellan Eftastaterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol ⁽³⁾, särskilt artikel 24,

MED BEAKTANDE AV artikel 1.2 i del I och artiklarna 4.4, 6 och 7.5 i del II i protokoll 3 till övervaknings- och domstolsavtalet ⁽⁴⁾,

MED BEAKTANDE AV myndighetens riktlinjer för tillämpning och tolkning av artiklarna 61 och 62 i EES-avtalet ⁽⁵⁾, särskilt kapitlet om beskattning av företag,

MED BEAKTANDE AV beslut nr 195/04/KOL av den 14 juli 2004 om de genomförandebestämmelser som avses i artikel 27 i del II av protokoll 3, ⁽⁶⁾

⁽¹⁾ Nedan kallad *myndigheten*.

⁽²⁾ Nedan kallat *EES-avtalet*.

⁽³⁾ Nedan kallat *övervakningsavtalet*.

⁽⁴⁾ Nedan kallat *protokoll 3*.

⁽⁵⁾ Riktlinjer för tillämpning och tolkning av artiklarna 61 och 62 i EES-avtalet och artikel 1 i protokoll 3 till övervaknings- och domstolsavtalet, antagna och utfärdade av Eftas övervakningsmyndighet den 19 januari 1994 och offentliggjorda i EGT L 231, 3.9.1994, s. 1, och i EES-supplement nr 32, 3.9.1994. Nedan kallade *riktlinjerna för statligt stöd*.

⁽⁶⁾ Beslut nr 195/04/KOL av den 14 juli 2004 offentliggjort i EUT L 139, 25.5.2006, s. 37, och i EES-supplement nr 26, 25.5.2006, s. 1, med ändringar. En uppdaterad version av riktlinjerna för statligt stöd offentliggörs på myndighetens webbplats <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines>

MED BEAKTANDE AV beslut nr 719/07/KOL av den 19 december 2007 om att inleda det formella granskningsförfarandet enligt artikel 1.2 i del I av protokoll 3 till övervakningsavtalet med avseende på den anmälda ordningen avseende skatteförmåner för vissa kooperativ,

EFTER ATT HA GETT berörda parter tillfälle att yttra sig ⁽⁷⁾ och med beaktande av dessa synpunkter, och

av följande skäl:

I. SAKFÖRHÅLLANDEN**1. FÖRFARANDE**

Genom en skrivelse av den 28 juni 2007 från det norska förnyelse- och administrationsdepartementet, som togs emot och registrerades av myndigheten den 29 juni 2007 (diariernr 427327), och en skrivelse från finansdepartementet av den 22 juni 2007, som togs emot och registrerades av myndigheten den 4 juli 2007 (diariernr 428135), anmälde de norska myndigheterna de planerade ändringarna av bestämmelserna om beskattning av kooperativa företag i § 10–50 i skattelagen, i enlighet med artikel 1.3 i del I av protokoll 3 till övervakningsavtalet.

Efter olika skriftväxlingar ⁽⁸⁾ informerade myndigheten de norska myndigheterna, genom en skrivelse av den 19 december 2007, att den hade beslutat att inleda ett förfarande enligt artikel 1.2 i del I i protokoll 3 med avseende på den anmälda ordningen avseende skatteförmåner för vissa kooperativ. Genom en skrivelse av den 20 februari 2008 (diariernr 465882) lämnade de norska myndigheterna sina synpunkter på beslut nr 719/07/KOL om att inleda ett formellt granskningsförfarande.

⁽⁷⁾ Offentliggjort i EUT C 96, 17.4.2008, s. 27, och i EES-supplement nr 20, 17.4.2008, s. 44.

⁽⁸⁾ För närmare information om denna skriftväxling mellan myndigheten och de norska myndigheterna, se myndighetens beslut nr 719/07/KOL om att inleda ett formellt granskningsförfarande, offentliggjort i EUT C 96, 17.4.2008, s. 27, och i EES-supplement nr 20, 17.4.2008, s. 44.

Beslut nr 719/07KOL offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* och i EES-supplementet till denna ⁽⁹⁾. Myndigheten uppmanade berörda parter att inkomma med synpunkter.

Myndigheten tog emot synpunkter från flera berörda parter ⁽¹⁰⁾. Genom en skrivelse av den 23 maj 2008 (diariernr 478026) vidarebefordrade myndigheten dessa till de norska myndigheterna, som gavs tillfälle att bemöta dem men beslutade att inte lägga fram ytterligare synpunkter.

2. BESKRIVNING AV DE FÖRESLAGNA ÅTGÄRDERNA

2.1 BAKGRUND

År 1992 införde de norska myndigheterna en ordning avseende särskilda skatteavdrag för vissa kooperativ. Enligt denna ordning hade vissa kooperativ inom jordbruks-, skogs- och fiskesektorn samt konsumentkooperativ rätt till skatteavdrag på grundval av avsättningar till egenkapitalet. Andra former av kooperativ omfattades inte av ordningen. Avdraget var begränsat till högst 15 % av årets nettoinkomst, och kunde endast göras från den del av inkomsten som kunde hänföras till handel med kooperativets medlemmar. Ett avdrag motsvarande det högsta tillåtna beloppet skulle medföra en sänkning av den normala skattesatsen för företag från 28 % till 23,8 %. Syftet med ordningen var att ge en skattefördel till kooperativ eftersom de ansågs ha en svårare tillgång till eget kapital än andra företag ⁽¹¹⁾.

Ordningen avvecklades från och med budgetåret 2005. I statsbudgeten för 2007 föreslog de norska myndigheterna emellertid att återinföra ordningen i något ändrad form, ⁽¹²⁾ och anmälde den därför till myndigheten.

2.2 ORDNINGENS SYFTE

Enligt anmälan måste kooperativ stödjas till följd av det allmänna intresset att upprätthålla företag som grundas på sådana principer som demokrati, självhjälp, ansvar, jämlikhet, rättvisa och solidaritet som ett alternativ till aktiebolag. För att säkerställa det allmänna, immateriella intresset av att bevara kooperativa föreningar som ett alternativ till aktiebolag, finns det följaktligen ett behov att kompensera kooperativen för de nackdelar de har jämfört med andra företag. Syftet med den anmälda ordningen är, enligt anmälan, att utjämna vissa av dessa nackdelar i fråga om kapitaltillförsel.

⁽⁹⁾ Se fotnot 8 för hänvisningen till EUT.

⁽¹⁰⁾ Avsnitt I-5 nedan.

⁽¹¹⁾ Kapitel 12.2 i den norska regeringens proposition av den 29 september 2006 (Ot.prp. nr. 1 (2006–2007) *Skatte- og avgiftsopplegget 2007 – lovendringer*).

⁽¹²⁾ Ot.prp. nr. 1 (2006–2007) *Skatte- og avgiftsopplegget 2007 – lovendringer*.

2.3 DEN FÖRESLAGNA ÅTGÄRDEN

Den anmälda åtgärden fastställs i en ny § 10–50 i skattelagen, enligt vilken kooperativ kan beviljas ett skatteavdrag. Texten har följande lydelse:

”[...] avdrag kan endast medges för avsättning till kollektivt egenkapital med upp till 15 % av inkomsten. Avdrag medges endast för inkomst som kan hänföras till handel med medlemmarna. Handel med medlemmarna och motsvarande handel måste framgå av räkenskaperna och måste kunna styrkas”. ⁽¹³⁾

Enligt de norska myndigheterna hänvisar uttrycket ”kollektivt egenkapital” inte till en post i kooperativens balansräkningar utan är ett rent skattemässigt uttryck. Av detta följer att det kollektiva egenkapitalet kan bestå av innehållna medel, av bonusfonder, dvs. att medlemmarnas efterlikvid och återbäring hålls kvar i kooperativet och avsätts till öronmärkta konton för senare utbetalning (s.k. etterbetalingsfond) ⁽¹⁴⁾ och av individualiserade fonder i form av en bonus som har överförs till medlemmarnas kapitalkonton i kooperativet ⁽¹⁵⁾.

”Motsvarande handel” definieras i § 10–50 tredje ledet i skattelagen som fiskelags inköp från medlemmar i ett annat fiskelag under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda, köp som ett jordbrukskooperativ företar från ett motsvarande kooperativ i marknadsreglerande syfte, och köp på order av en statlig myndighet ⁽¹⁶⁾.

Av den föreslagna bestämmelsen följer att ett skatteavdrag generellt sett endast beviljas för inkomst som kan hänföras till handel med medlemmarna. Inga avdrag beviljas följaktligen för handel med andra. Som anges i förslaget till § 10–50 i skattelagen måste det vara möjligt att fastställa handeln med medlemmarna och motsvarande handel på grundval av kooperativets räkenskaper. Det är därför nödvändigt att upprätta separata räkenskaper för handel med medlemmar och handel med tredje parter. Kooperativen måste kunna styrka handel med medlemmar och motsvarande handel.

⁽¹³⁾ Inofficiell översättning från myndigheten. Den norska originaltexten lyder enligt följande: ”[...] I tillegg kan det gis fradrag for avsetning til felleseid andelskapital med inntil 15 prosent av inntekten. Fradrag gis bare i inntekt av omsetning med medlemmene. Omsetning med medlemmene og likestilt omsetning må fremgå av regnskapet og kunne legitimeres.”

⁽¹⁴⁾ § 28 i Lov om samvirkeforetak (lagen om kooperativ).

⁽¹⁵⁾ § 29 i Lov om samvirkeforetak (lagen om kooperativ).

⁽¹⁶⁾ De norska myndigheterna har uppgett att denna bestämmelse endast är relevant för kooperativ vars verksamhet inte omfattas av EES-avtalets tillämpningsområde, se skrivelse från de norska myndigheterna av den 6 juli 2009 (diariernr 523765), s. 3. Myndigheten kommer därför inte att göra en analys av begreppet ”motsvarande handel”.

I sin anmälan beräknade de norska myndigheterna att ordningen skulle medföra förlorade skatteintäkter på 35–40 miljoner norska kronor (ca 4–5 miljoner euro) för budgetåret 2007.

2.4 STÖDMOTTAGARE

Ordningen avser de kooperativ som anges i förslaget till § 10-50 andra, fjärde, femte och sjätte leden i skattelagen. Av dessa bestämmelser följer att den anmälda ordningen främst omfattar vissa konsumentkooperativ samt kooperativ inom jordbruks-, skogs- och fiskesektorerna.

När det gäller konsumentkooperativ följer av led 2 a i förslaget till § 10-50 i skattelagen att endast konsumentkooperativ för vilka mer än 50 % av den reguljära omsättningen sker genom handel med medlemmarna kommer att kunna dra fördel av den anmälda ordningen.

Dessutom kan bostadskooperativ som omfattas av lagen om bostadskooperativ⁽¹⁷⁾ också dra fördel av skatteavdraget. Detta utgör en utvidgning av ordningen jämfört med den som var i kraft fram till 2005 (se avsnitt I-2.1).

Andra kooperativ än de som uttryckligen anges i § 10–50 i skattelagen kommer inte att omfattas av ordningen. Enligt de norska myndigheterna grundas valet av berättigade kooperativ på ett antagande om att det finns ett kraftigt behov att kompensera för extra kostnader inom de sektorer som omfattas av den anmälda ordningen. Kooperativ inom sektorer som inte kommer att omfattas av ordningen är enligt de norska myndigheterna i allmänhet mindre företag med begränsad ekonomisk verksamhet eller verksamhet som inte är av ekonomisk natur.

2.5 DEFINITION AV KOOPERATIV I NORSK LAGSTIFTNING

Enligt § 1.2 i lagen om kooperativ⁽¹⁸⁾ definieras ett kooperativ som ett företag

”vars huvudsyfte är att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom verksamhet i vilken medlemmarna deltar som köpare, som leverantörer eller på annat liknande sätt, och när

1. avkastningen, bortsett från en normal avkastning på investerat kapital, antingen blir kvar i verksamheten eller fördelas mellan medlemmarna på grundval av deras andel i handeln med sammanslutningen, och

2. ingen av medlemmarna har personligt ansvar för sammanlutningens skulder, antingen helt eller för delar som tillsammans utgör de samlade skulderna”.⁽¹⁹⁾

Enligt § 3.2 i lagen om kooperativ är medlemmarna dessutom inte skyldiga att bidra med kapital till kooperativet om inte den enskilde medlemmen skriftligen har åtagit sig detta vid teckning av medlemskap eller i ett särskilt avtal. Detta villkor åsidosätts endast om skyldigheten att betala medlemsavgift föreskrivs i kooperativets stadgar. Enligt samma bestämmelse måste dessutom en skyldighet att bidra med kapital vara begränsad, antingen beloppsmässigt eller på annat sätt.

2.6 DEN KOOPERATIVA RÖRELSEN I NORGE⁽²⁰⁾

Det finns omkring 4 000 kooperativ i Norge med mer än sammanlagt 2 miljoner medlemmar. Kooperativen bedriver främst verksamhet inom jordbruks-, fiske-, bostads- och konsumentsektorerna, men även inom andra delar av ekonomin, t.ex. försäkring, transport, energiförsörjning, hälsovård, media etc.

Norsk Landbrukssamvirke (FNAC) är en intresseorganisation som omfattar 14 landsomfattande organisationer som bedriver sådan verksamhet som bearbetning, försäljning och inköp av jordbruksprodukter och varor som används vid jordbruksproduktion (gödselmedel, maskiner etc.) samt avels-, bank- och försäkringsverksamhet. Jordbrukskooperativen har mer än 50 000 enskilda medlemmar (jordbrukare), ca 19 000 anställda och en årsomsättning på över 58 miljarder norska kronor (ca 6 miljarder euro). Jordbrukskooperativen äger några av de mest välkända norska varumärkena, till exempel TINE (mejeriprodukter), Gilde (rött kött) och Prior (ägg och fjäderfä). Jordbrukskooperativens huvudmål är att tillhandahålla kanaler för bearbetning och försäljning av jordbruksprodukter, och att tillhandahålla goda villkor för tillgång till kapital och insatsvaror till produktionen på varje gård.

Enligt den norska råfisklagen⁽²¹⁾ har de norska kooperativa försäljningsorganisationerna ensamrätt till all förstahandsförsäljning av fisk och skaldjur, förutom odlad fisk. Det finns sex kooperativa försäljningsorganisationer inom denna sektor. Varje organisations verksamhetsområde är antingen relaterat till ett geografiskt område och/eller arter. De kooperativa försäljningsorganisationerna ägs av yrkesfiskarna själva. Utöver försäljningsfunktionerna, har försäljningsorganisationerna även kontrollfunktioner i fråga om skyddet av fiskeresurserna. Värdet av förstahandsförsäljningen av fisk och skaldjur uppgår till ca 6 miljarder norska kronor (ca 620 miljoner euro) och 90 % av all fisk och skaldjur exporteras.

⁽¹⁹⁾ Översättning från webbplatsen för det norska Samvirkescenteret, www.samvirke.org.

⁽²⁰⁾ Informationen i detta avsnitt är till stor del hämtad från webbplatsen för det norska Samvirkescenteret, ett center för information, dokumentation och rådgivning med avseende på kooperativ som ägs av de största kooperativa organisationerna i Norge, www.samvirke.org.

⁽²¹⁾ Lov 14. desember 1951 No 3 om omsetning av råfisk (Råfiskloven), se särskilt § 3.

⁽¹⁷⁾ Lov 6. juni 2003 No 38 Lov om bustadbyggjelag (bustadbyggjelagslova).
⁽¹⁸⁾ Lov 29. juni 2007 No 81 Lov om samvirkeforetak (samvirkelova).

Coop NKL BA är en gemensam organisation för konsumentföreningarna i Norge. Coop är en dagligvarukedja med ca 1,1 miljoner enskilda medlemmar som är organiserade i 140 föreningar. Organisationen äger över 1 350 affärer med en årsomsättning på ca 34 miljarder norska kronor (ca 3,6 miljarder euro) och omkring 22 000 anställda. Organisationens andel av dagligvarumarknaden uppgår till 24 %. Coop bedriver även verksamhet med avseende på bearbetning av livsmedel och samarbetar med de övriga skandinaviska detaljhandelsdrivande föreningarna med avseende på inköp och bearbetning. Konsumentföreningarnas huvudmål är att förse medlemmarna med sunda och användbara varor och tjänster till konkurrenskraftiga priser, och samtidigt tillvarata medlemmarnas intresse i konsumentfrågor.

Norske Boligbyggelags Landsforbund (NBBL) är en nationell medlemsorganisation som representerar 86 bostadskooperativ med 772 000 enskilda medlemmar, och förvaltar 5 100 bostadsrättsföreningar med 378 000 lägenheter. Bostadskooperativen varierar i storlek från 100 till 190 000 enskilda medlemmar. Bostadskooperativ har en stor andel av bostadsmarknaden i städerna. I Oslo har de en marknadsandel på närmare 40 %, jämfört med det nationella genomsnittet på 15 %. Huvudmålen är att säkra bra och lämpliga bostäder åt sina medlemmar och att arbeta för säkra och trygga villkor för bostadskooperativ.

2.7 NORSKA BESTÄMMELSER OM FÖRETAGSBESKATTNING OCH KOOPERATIVENS STÄLLNING

Den allmänna inkomstskatten för företag i Norge är för närvarande 28 %. Skatten beräknas på företagets beskattningsbara nettoinkomst. Den gäller även när inkomsten läggs till företagets eget kapital. Den norska högsta domstolen har emellertid funnit att kapitaltillskott inte räknas som beskattningsbar inkomst för det mottagande företaget ⁽²²⁾ eftersom skatt på detta redan anses ha erlagts av bidragsgivaren. Medan ett företag måste betala skatt på 28 % på eget kapital som finansieras genom företagets egna inkomster, är däremot kapitaltillskott från aktieägarna eller från allmänheten icke beskattningsbart. Företag som är organiserade som aktiebolag etc. kan följaktligen öka sitt eget kapital genom icke beskattningsbara kapitaltillskott från sina aktieägare eller från allmänheten.

Denna möjlighet är emellertid inte öppen för kooperativ eftersom de, enligt den norska lagen om kooperativ, inte får emittera aktier till allmänheten eller emittera andra andelsbevis eller värdepapper. Vidare anses att principen om öppet medlemskap begränsar storleken på det kapitaltillskott som kooperativ kan kräva av sina medlemmar.

Av anmälan framgår att de norska myndigheterna anser att de lagstadgade skyldigheter och begränsningar som gäller för kooperativ är grundläggande för och inneboende i de kooperativa principerna. De norska myndigheterna anser därför att det

skulle strida mot grundläggande kooperativa principer att ta bort dessa begränsningar. De norska myndigheterna påpekar att den norska lagen om kooperativ kanske är strängare än lagstiftningen om kooperativa föreningar i andra europeiska stater. Som ett exempel hänvisar de norska myndigheterna till artikel 64 i gemenskapens förordning om stadga för europeiska kooperativa föreningar ⁽²³⁾, enligt vilken kooperativa föreningars stadgar får innehålla föreskrifter om emission av andra värdepapper än andelar som kan tecknas av såväl medlemmar som icke-medlemmar. De norska myndigheterna anser emellertid att de begränsningar som förskrivs för kooperativ i Norge är nödvändiga.

3. SKÄL TILL ATT FÖRFARANDET INLETTS

Genom beslut nr 719/07/KOL beslutade myndigheten att inleda det formella granskningsförfarandet med avseende på den anmälda ordningen. I beslutet om att inleda en granskning ansåg myndigheten preliminärt att ordningen utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet.

För det första ansåg myndigheten att den föreslagna skattefördelen för kooperativ ger kooperativ en fördel. För det andra ansåg myndigheten att skatteförmånen för kooperativ var selektiv och tvivlade på att den var motiverad till följd av det norska skattesystemets art eller allmänna funktion. Eftersom ordningen skulle minska den inkomstskatt som de berättigade kooperativen ska betala, tvivlade myndigheten på att ordningen inte snedvred eller hotade att snedvräda konkurrensen. Slutligen tvivlade myndigheten på att den anmälda åtgärden kunde anses vara förenlig med något av de undantag som fastställs i artikel 61 i EES-avtalet och därför kunde anses vara förenlig med reglerna om statligt stöd enligt EES-avtalet.

4. SYNUNKTER FRÅN DE NORSKA MYNDIGHETERNA

De norska myndigheterna hävdar att det föreslagna skatteavdraget inte ger kooperativ en fördel. Å ena sidan anser de norska myndigheterna att skatteavdraget bör betraktas som en "del av en uppgörelse där skatteordningen utgör betalningar från staten till kooperativa föreningar för en anpassning till det befintliga regelverket för kooperativ" ⁽²⁴⁾. Staten värnar därmed den kooperativa formen som ett alternativ till aktiebolag, vilket betraktas som en immateriell fördel i det allmänna intresset. Å andra sidan hävdar de norska myndigheterna att skatteavdraget bör betraktas som kompensation för de extra kostnader som uppstår för kooperativ till följd av de begränsningar de omfattas av när det gäller tillgång till eget kapital, vilket anses utgöra en strukturell nackdel för kooperativet. De norska myndigheterna anger att de utgår från att den berörda åtgärden endast kompenserar för och utjämnar den grundläggande nackdelen för kooperativ när det gäller tillgång till eget kapital.

⁽²³⁾ Rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (EUT L 207, 18.8.2003, s. 1).

⁽²⁴⁾ Skrivelse från de norska myndigheterna av den 20 februari 2008 (diariernr 465882), s. 2.

⁽²²⁾ Rt. 1917, s. 627 och Rt. 1927, s. 869.

När det gäller båda dessa argument hävdar de norska myndigheterna att ordningen är förenlig med principen om en investerare i en marknadsekonomi. Detta argument verkar grundas på åsikten att det stöd som beviljas enligt ordningen inte kommer att överstiga de extra kostnader som uppstår vid verksamhet som bedrivs i kooperativ form eller den fördel för allmänheten som följer av att säkerställa den kooperativa företagsformen.

De norska myndigheterna vidhåller dessutom att användningen av en skatteåtgärd inte utesluter tillämpningen av principen om en investerare i en marknadsekonomi, eftersom den form av stöd som staten valt borde vara irrelevant.

Enligt Europeiska gemenskapens domstolar och Europeiska kommissionens beslutspraxis innebär det faktum att en åtgärd kompenserar för en nackdel som drabbar ett företag inte att åtgärden inte kan betraktas som en fördel för företaget. Enligt de norska myndigheterna är denna beslutspraxis inte tillämplig i det aktuella ärendet. Alla aktiebolag har möjlighet öka sitt eget kapital genom kapitaltillskott som inte räknas som beskattningsbar inkomst för företaget. Ordningen kompenserar endast för denna nackdel och ser till att kooperativ kan verka på samma villkor som andra företag. De norska myndigheterna hävdar dessutom att det finns en skillnad mellan det aktuella ärendet och Europeiska kommissionens beslut i OTE-ärendet ⁽²⁵⁾ eftersom skatteförmånen och de extra kostnader som följer av skyldigheten i det aktuella ärendet sammanfaller. Enligt de norska myndigheterna följer det av punkt 101 i OTE-ärendet att detta kan ha betydelse för klassificeringen som statligt stöd.

När det gäller ordningens selektivitet anger de norska myndigheterna att ordningen kommer att innebära att kooperativ behandlas som om egenkapitalet hade finansierats av aktieägare. Skatteförmånen gör det möjligt för det mottagande kooperativet att avsätta samma belopp som eget kapital utan att behöva betala skatt, som om det hade erhållit ett liknande belopp som kapitaltillskott. De norska myndigheterna anser följaktligen att den allmänna regeln om avsättningar till eget kapital görs tillgänglig för kooperativen.

De norska myndigheterna hävdar vidare att den anmälda ordningen är förenlig med reglerna om statligt stöd i EES-avtalet och med de principer som kommer till uttryck i kommissionens meddelande om kooperativ ⁽²⁶⁾. De norska myndigheterna hänvisar bland annat till punkt 3.2.6 i kommissionens meddelande, enligt vilken särbehandling av kooperativ i taxeringshänseende kan välkomnas.

I fråga om snedvridning av konkurrensen hävdar de norska myndigheterna slutligen att ordningen endast kompenserar för en befintlig snedvridning som drabbar kooperativen, och därför sannolikt kommer att förbättra effektiviteten på de berörda marknaderna.

5. SYNUNKTER FRÅN TREDJE PARTER

Efter offentliggörandet av beslut nr 719/07/KOL om att inleda det formella granskningsförfarandet med avseende på det anmälda stödet till vissa kooperativ har Eftas övervakningskommitté mottagit synpunkter från ett antal tredje parter.

Synpunkterna från den franska regeringen hänvisar huvudsakligen till kooperativens särdrag, och understryker att den anmälda ordningen endast syftar till att kompensera kooperativen för deras strukturella nackdelar.

Cooperatives Europe företräder kooperativ över hela Europa och arbetar med att stödja och utveckla kooperativa företag. Organisationen hänvisar inledningsvis till kooperativa föreningars särskilda identitet, som erkänns av gemenskapsmyndigheter. Cooperatives Europe anser att de särskilda ordningar som gynnar kooperativ inte bör jämföras med de ordningar som gäller för andra former av företag eftersom ordningarna omsätter de kooperativa principerna i praktiken. Cooperatives Europe hävdar vidare att särskilda skattebestämmelser för kooperativ varken syftar eller leder till illojal konkurrens, utan snarare är utformade för att på ett proportionerligt sätt beakta och kompensera för de begränsningar som är inneboende i den kooperativa organisationsformen. Enligt Cooperatives Europe är ordningen berättigad till följd av en princip om lika behandling eftersom kooperativen drabbas av vissa nackdelar, bland annat i fråga om tillgång till kapital. Cooperatives Europe anser att kooperativ är föremål för ett självstyrande rättssystem som beaktar deras särdrag. Organisationen hävdar att om en skatteordning som är specifik för kooperativ överensstämmer med logiken i medlemsstatens rättssystem, följer av de former för kooperativens verksamhetsstruktur som är kopplade till de kooperativa principerna och värderingarna, och står i proportion till de begränsningar som följer av dessa former av kooperativ verksamhet, kan man inte anse att ordningen utgör statligt stöd eller ger en fördel utan helt enkelt är en ordning som härrör från en verksamhetslogik som skiljer sig från andra företagsformer och är berättigad till följd av lika behandling av olika former av företag. Slutligen hävdar Cooperatives Europe att ordningen kompenserar för de nackdelar som drabbar kooperativen och därmed erkänner det kooperativa systemets struktur och dess rätt att konkurrera på lika villkor.

Kooperativa Förbundet, ett förbund för konsumentföreningar i Sverige, stöder de synpunkter som lagts fram av Cooperatives Europe.

⁽²⁵⁾ Europeiska kommissionens beslut i ärende C 2/2006 OTE.

⁽²⁶⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om främjande av kooperativa föreningar i Europa, KOM(2004) 18 av den 23 februari 2004, nedan kallat *kommissionens meddelande om kooperativ* eller *kommissionens meddelande*.

Confcooperative – Confederazione Cooperative Italiane är en organisation för italienska kooperativ. Organisationen framhäver kooperativens ömsesidiga syfte och understryker, genom att konstatera att den norska lagstiftningen överensstämmer med den i andra medlemsstater som försöker reducera de nackdelar som drabbar kooperativ, särskilt i fråga om kapitalanskaffning, att alla ytterligare insatser som kooperativets medlemmar betalar förblir medlemmarnas tillgångar och därmed inte ska beskattas av kooperativet.

Legacoop – Lega Nazionale delle Cooperative e Mutue är en organisation för italienska kooperativ inom alla sektorer. Legacoop hänvisar till att överskott hos kooperativ kännetecknas av att medlemmarna i kooperativet tillfälligt avstår från sin bonus. Organisationen anser att ordningen är förenlig med civil- och skatterätten för europeiska kooperativ, och att ordningen kommer att bidra till att utjämna nackdelarna för kooperativen i fråga om kapitaltillförsel.

Coop de France är en organisation för franska kooperativ inom jordbrukssektorn. Organisationen hänvisar till gemenskapens regelverk som har erkänt den särskilda roll som kooperativen spelar, oavsett inom vilken sektor av ekonomin de är verksamma, och utvecklat instrument som ger dem rättsskydd. Organisationen hävdar vidare att ordningen inte utgör stöd utan endast kompenserar kooperativen för de strukturella nackdelar som är inneboende i deras rättsliga form. Dessutom hävdar man att ordningen motiveras av systemets logik, och därför inte är selektiv. Detta grundas främst på argumentet att kooperativens kapital är odelbart och utgörs av den vinst som inte har fördelats bland medlemmarna. Coop de France hänvisar också till svårigheterna för kooperativ att få tillgång till eget kapital eftersom de inte får emittera aktier, att kooperativs syfte begränsar antalet potentiella medlemmar och att kooperativ inte har möjlighet att utnyttja finansiella instrument.

Landbruksrådet är organisation för kooperativ inom jordbrukssektorn i Danmark. Organisationen hävdar att ordningen skapar en jämn spelplan med rättvisa konkurrensvillkor för olika typer av företag genom att respektera kooperativens särdrag och de kooperativa principerna. Ordningen gynnar inte kooperativen, utan utjämnar en strukturell nackdel.

CECOP-CICOPA-Europe företräder kooperativ inom industri- och tjänstesektorerna. Organisationen hävdar att de särskilda ordningar som gynnar kooperativ inte ska jämföras med de ordningar som gäller för andra former av företag, eftersom de grundas på de principer som reglerar kooperativ. Organisationen hävdar vidare att när myndigheten jämför situationen för kooperativ med den för andra företag verkar den fastställa en hierarki mellan de rättsliga formerna, där ordningen för kooperativ anses utgöra ett undantag. Detta är inte förenligt EU-fördraget eller förordningen om stadga för Europabolag. Organisationen, som hänvisar till kommissionens meddelande om kooperativ, anser att den anmälda ordningen på ett proportionerligt sätt beaktar och kompenserar för de begränsningar som är inneboende i den kooperativa organisationsformen.

General Confederation of Agricultural Co-operatives in the European Union (COGECA) företräder de allmänna ekonomiska intressena för kooperativ inom jordbrukssektorn, sektorn för jordbrukets livsmedelsindustri, skogssektorn och fiskesektorn i Europa. Organisationen hänvisar till den grundläggande roll som kooperativ spelar inom dessa sektorer, som har erkänts av många EU-medlemsstater, samt till det faktum att det i kooperativens stadgor hänvisas till samhällsansvar (hållbar utveckling). Organisationen uttrycker oro över att en enhetlig skattebehandling av kooperativ och andra företag kan leda till att kooperativ antar andra rättsliga organisationsformer och därmed försvårar jordbrukares tillgång till marknaden.

CCAE Confederación de Cooperativas Agrarias de España, en organisation för jordbrukskooperativ, stöder de argument som lagts fram av COGECA, Coop de France och Cooperatives Europe.

Groupement National de la Coopération är en organisation för den kooperativa rörelsen i Frankrike. Organisationen hävdar att den förmånliga skattebehandlingen av kooperativ i Frankrike och andra europeiska länder syftar till att säkerställa rättvisa konkurrensvillkor mellan kooperativ och andra företag och inte snedvrider konkurrensen. Organisationen hänvisar till kooperativens särdrag och understryker att kooperativ, för att kunna överleva och utvecklas, behöver ett särskilt rättsligt och skattemässigt regelverk som tar hänsyn till deras särdrag samt till de villkor på vilka de bedriver sin verksamhet. Organisationen stödjer den norska åsikten att ordningen inte ger kooperativ en fördel och hävdar att ordningen inte kommer att snedvrida konkurrensen eftersom det inte skulle vara möjligt att ha identiska regler för olika former av företag med olika egenskaper. På denna grundval understryker organisationen att stödet inte skulle vara oproportionerligt.

Den norska stående kommittén för kooperativa frågor (nedan kallad NSCC) är en organisation för norska kooperativ. NSCC konstaterar inledningsvis att det finns en grundläggande skillnad mellan kooperativ och andra rättsliga företagsformer i det att förhållandet mellan ett kooperativ och dess medlemmar skiljer sig från förhållandet mellan ett aktiebolag och en aktieägare. Detta kommer även att påverka de skatteåtgärder som föreskrivs för kooperativ.

NSCC hävdar för det första att åtgärden inte utgör statligt stöd eftersom den är motiverad av skattesystemets art eller allmänna funktion. I detta avseende anser NSCC att kooperativ bygger upp sitt egenkapital genom att inte betala ut bonusar till sina medlemmar. Under normala förhållanden måste ett sådant överskott betalas ut till kooperativets medlemmar eftersom det faktiskt utgör en uppskjuten priskorrigerings som inte tillhör kooperativet utan medlemmarna. Om en återbetalning görs kommer den att vara avdragsgill för kooperativet. Om överskottet inte återbetalas kommer det i själva verket att utgöra en inbetalning till egenkapitalet från kooperativets medlemmar. Det följer därför av systemets logik att överskottet borde vara undantaget från beskattning oavsett om det avsätts till egenkapitalet eller återbetalas till medlemmar. Den underliggande logiken för att undvika att samma belopp beskattas två gånger uppfylls dessutom. På samma sätt som aktiebolag inte behöver betala skatt på privata investeringar eftersom aktieägaren redan har

erlagt skatt för dem, bör en medlems bidrag till egenkapitalet inte vara skattepliktigt för kooperativet eftersom medlemmen redan har erlagt skatt för det. På grundval av detta anser NSCC att i stället för att använda reglerna för inkomstskatt som referenspunkt för ordningen, bör reglerna avseende aktieägarers kapitaltillskott användas som rättslig ram.

För det andra hävdar NSCC att åtgärden inte utgör en fördel eftersom den endast kompenserar för de strukturella nackdelar som är inneboende i kooperativens rättsliga struktur. NSCC hänvisar till beslutet att inleda förfarandet och hävdar vidare att det inte är relevant huruvida de strukturella nackdelarna utjämnas av andra beståndsdelar som följer av systemet för kooperativ i Norge, utan att de rättsliga kriterierna bör vara huruvida den särskilda nackdel som åtgärden syftar till att uppväga utjämnas av andra åtgärder.

För det tredje hävdar NSCC att åtgärden inte är selektiv eftersom särbehandlingen i taxeringshänseende mellan kooperativ och andra företag speglar skillnader i företagslagstiftningen. Eftersom den granskade skatteåtgärden endast är tillämplig på företag som är organiserade som kooperativ rör den följaktligen endast en rättslig företagsform som är öppen för alla. Av detta följer att åtgärden inte är selektiv.

II. BEDÖMNING

1. BESLUTETS TILLÄMPNINGSOMRÅDE

Som anges i avsnitt I-2.4 ovan utgörs de potentiella stödmotagarna främst av kooperativ inom jordbruks-, skogs- och fiskesektorerna, vissa konsumentkooperativ och bostadskooperativ.

Avtalets tillämpningsområde definieras i artikel 8 i EES-avtalet. Artikel 8.3 har följande lydelse:

”Om inte annat anges, skall bestämmelserna i detta avtal tillämpas endast på

- a) varor som faller under kapitlen 25–97 i systemet för harmoniserad varubeskrivning och kodifiering, med undantag för de varor som räknas upp i protokoll 2,
- b) varor som anges i protokoll 3 i enlighet med de speciella arrangemang som anges i protokollet.”

Jordbruks- och fiskesektorerna omfattas i stor utsträckning följaktligen inte av tillämpningsområdet för reglerna om statligt stöd i EES-avtalet.

Detta beslut är därmed tillämpligt på den föreslagna skatteförmånen för kooperativ, men det gäller inte kooperativ inom jordbruks- och fiskesektorerna i den mån som dessa kooperativs verksamhet inte omfattas av reglerna om statligt stöd i EES-avtalet.

2. FÖREKOMST AV STATLIGT STÖD

2.1 INLEDNING

Artikel 61.1 i EES-avtalet har följande lydelse:

”Om inte annat föreskrivs i detta avtal, är stöd som ges av EG-medlemsstater, Efta-stater eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med detta avtal i den utsträckning det påverkar handeln mellan de avtalsslutande parterna.”

Myndigheten erinrar om att skattesystemet i en Efta-stat som regel i sig inte omfattas av EES-avtalet. Det är upp till varje Efta-stat att utforma och tillämpa ett skattesystem i enlighet med sina egna politiska val. Tillämpningen av en skatteåtgärd, som avdraget från inkomstskatten för företag för vissa kooperativ, kan emellertid få konsekvenser som gör att åtgärden omfattas av tillämpningsområdet för artikel 61.1 i EES-avtalet. Enligt rättspraxis⁽²⁷⁾ görs det i artikel 61.1 i EES-avtalet inte någon åtskillnad mellan statliga åtgärder med hänsyn till deras orsaker eller syften, utan de definieras i stället med utgångspunkt från vilka verkningar de har.

2.2 FÖREKOMST AV STATLIGA MEDEL

För att betraktas som statligt stöd enligt artikel 61.1 i EES-avtalet måste stödet ges av staten eller med hjälp av statliga medel.

Myndigheten erinrar om att enligt fast rättspraxis är begreppet stöd mer allmänt än begreppet subvention, eftersom det inte enbart omfattar sådana konkreta förmåner som subventioner utan även ingripanden som på olika sätt minskar de kostnader som normalt belastar företagets budget och som därigenom, utan att det är fråga om subventioner i strikt bemärkelse, är av samma karaktär och har identiskt lika effekter⁽²⁸⁾.

Enligt den anmälda ordningen kommer de kooperativ som anges i § 10–50 i skattelagen ha rätt till ett särskilt skatteavdrag. Dessa kooperativ kan därmed dra av avsättningar till egenkapitalet från sin inkomst. Skatteavdraget innebär att den skatt som de kooperativ som omfattas av ordningen ska betala minskar. Åtgärden medför förlorade skatteintäkter för den norska staten, som enligt de norska myndigheterna uppgår till ca 35–40 miljoner norska kronor (ca 4–5 miljoner euro) för budgetåret 2007. Enligt fast rättspraxis utgör en åtgärd, genom vilken de offentliga myndigheterna medger vissa företag skattebefrielse och som, trots att den inte innebär en överföring av

⁽²⁷⁾ Mål E-6/98, Norge mot Eftas övervakningsmyndighet, Eftadomstolens rapport 1999, s. 76, punkt 34, förenade målen E-5/04, E-6/04 och E-7/04, Fesil og Finnfjord, PIL m.fl. samt Norge mot Eftas övervakningsmyndighet, Eftadomstolens rapport 2005, s. 121, punkt 76, mål 173/73, Italien mot kommissionen, REG 1974, s. 709, punkt 13, och mål C-241/94, Frankrike mot kommissionen, REG 1996, s. I-4551, punkt 20.

⁽²⁸⁾ Se bland annat mål C-143/99, Adria-Wien Pipeline och Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, REG 2001, s. I-8365, punkt 38, mål C-501/00, Spanien mot kommissionen, REG 2004, s. I-6717, punkt 90, och mål C-66/02, Italien mot kommissionen, REG 2005, s. I-0000, punkt 77.

statliga medel, försätter stödmottagarna i en finansiell situation som är mer fördelaktig än den situation som övriga skattskyldiga befinner sig i, statligt stöd som ges av staten eller med hjälp av statliga medel⁽²⁹⁾. Följaktligen anser myndigheten att statliga medel ingår den anmälda ordningen.

2.3 GYNNA VISSA FÖRETAG ELLER VISS PRODUKTION

2.3.1 *Selektivitet*

För det första ska stödåtgärden vara selektiv genom att gynna "vissa företag eller viss produktion".

De kooperativ som är stödberättigade enligt ordningen är företag i den mening som avses i reglerna om statligt stöd i EES-avtalet. Enligt fast rättspraxis omfattar begreppet "företag" varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett dess rättsliga form och hur den finansieras⁽³⁰⁾.

För att bedöma huruvida en åtgärd är selektiv är det lämpligt att undersöka om den, inom ramen för en viss rättslig reglering, utgör en fördel för vissa företag i jämförelse med andra företag som i faktiskt och rättsligt hänseende befinner sig i en jämförbar situation⁽³¹⁾.

Myndigheten kommer nedan att undersöka dessa punkter med hänvisning till det skatteavdrag till förmån för vissa kooperativ som fastställs i § 10–50 i skattelagen.

Referensram

För att fastställa huruvida en skatteåtgärd är selektiv är det nödvändigt för myndigheten att, för det första, slå fast och undersöka vilket allmänt eller "normalt" system som är tillämpligt inom skattesystemet, som utgör den relevanta referensramen⁽³²⁾.

⁽²⁹⁾ I detta avseende se mål C-387/92, Banco Exterior de España, REG 1994, s. I-877, punkt 14, och mål C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze m.fl., REG 2006, s. I-289, punkt 132.

⁽³⁰⁾ Mål C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze m.fl., REG 2006, s. I-289, punkt 107 och följande punkter, och den rättspraxis som anges där.

⁽³¹⁾ Mål C-487/06 P, British Aggregates Association mot kommissionen, ännu ej offentliggjort, punkt 82 och följande punkter, mål C-409/00, Spanien mot kommissionen, REG 2003, s. I-1487, punkt 47 och förenade målen C-428/06 till C-434/06, UGT-Rioja m.fl., ännu ej offentliggjort, punkt 46.

⁽³²⁾ Målen T-211/04 och T-215/04, Government of Gibraltar mot kommissionen, ännu inte offentliggjorda, punkt 143.

I Norge omfattas kooperativ av den inkomstskatt som är allmänt tillämplig på företag. Syftet med företagsskatten är att beskatta företagets vinst (nettoinkomst). Enligt förslaget till § 10–50 i skattelagen har emellertid vissa konsumentkooperativ, kooperativ inom jordbruks-, skogs- och fiskesektorerna och bostadskooperativ rätt till ett avdrag på upp till 15 % av den del av inkomsten som kan hänföras till handel med deras medlemmar. Dessa företags skattebas reduceras därmed och följaktligen även deras företagsskatt. Denna skattebestämmelse avviker från de normala reglerna om den företagsskatt som företag ska betala i Norge.

I sin anmälan hävdar de norska myndigheterna att det relevanta referenssystemet i det aktuella ärendet är det allmänna regelverket för kapitaltillförsel. Myndigheten har en annan uppfattning. Eftersom skattebefrielsen för vissa kooperativ utgör ett undantag från den allmänt tillämpliga företagsskatten, anser myndigheten att det relevanta system mot vilket den anmälda åtgärden måste bedömas är företagsskattesystemet. Följaktligen utgör företagsskatten den relevanta referensram mot vilken undantaget ska mätas.

Faktiska och rättsliga omständigheter

Därefter måste myndigheten bedöma huruvida en statlig åtgärd, inom ramen för en viss rättsordning (i detta fall företagsskatten), kan gynna vissa företag eller viss produktion enligt artikel 61.1 i EES-avtalet i jämförelse med andra företag som i faktiskt och rättsligt hänseende befinner sig i en jämförbar situation, med hänsyn till målsättningen med den berörda åtgärden⁽³³⁾.

Myndigheten måste därför bedöma och fastställa huruvida en förmån som beviljas genom den berörda skatteåtgärden kan vara selektiv genom att visa att åtgärden avviker från det allmänna systemet i det att den medför att näringsidkare som, med hänsyn till målsättningen med skattesystemet i den berörda staten, i faktiskt och rättsligt hänseende befinner sig i en jämförbar situation behandlas olika⁽³⁴⁾.

Enligt ovan nämnda rättspraxis måste myndigheten därför bedöma huruvida, inom ramen för företagsskatten, det avdrag på 15 % av kooperativens inkomst som kan hänföras till handel med kooperativets medlemmar gynnar vissa kooperativ i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet i jämförelse med andra företag som i rättsligt och faktiskt hänseende befinner sig i en jämförbar situation, med hänsyn till målsättningen med företagsskatten.

⁽³³⁾ Mål C-75/97, Belgien mot kommissionen, REG 1999, s. I-3671, punkterna 28–31.

⁽³⁴⁾ Målen T-211/04 och T-215/04, Government of Gibraltar mot kommissionen, ännu inte offentliggjorda, punkt 143, med vidare hänvisningar.

Som nämnts ovan syftar företagsskatten till att beskatta företagens vinst.

I detta sammanhang är myndigheten medveten om de särdrag som präglar kooperativ. Myndigheten konstaterar bland annat att enligt kommissionens meddelande om kooperativ leds kooperativen "med medlemmarnas (användarnas) bästa i åtanke, inte utomstående investerare. Medlemmarna får del i vinsten i förhållande till sitt utnyttjande av kooperativet. Reserver och tillgångar är samägda, får inte utdelas och skall användas i medlemmarnas gemensamma intresse. Eftersom de personliga kopplingarna mellan medlemmarna i princip är starka och betydelsefulla måste nya medlemmar godkännas, och rösträttigheterna är inte nödvändigtvis knutna till den ägda andelen (en medlem, en röst). Vid utträde har medlemmen rätt att få sin andel utbetald och kooperativets kapital minskas därigenom" ⁽³⁵⁾.

Ett rent ömsesidigt kooperativ definieras därför för det första på grundval av ett särskilt förhållande med kooperativets medlemmar, vilket innebär att medlemmarna aktivt deltar i driften av kooperativets verksamhet, och att det finns ett omfattande samspel mellan medlemmarna och kooperativet som går utöver ett rent affärsmässigt förhållande. För det andra ägs kooperativets tillgångar gemensamt av medlemmarna och vinsten fördelas uteslutande bland kooperativets medlemmar i förhållande till deras utnyttjande av kooperativet.

På grundval av de principer som fastställs ovan utesluter myndigheten inte att man skulle kunna anse att rent ömsesidiga kooperativ och andra företag inte befinner sig i en jämförbar situation i rättsligt och faktiskt hänseende vad avser syftet med skatten på företagets vinst.

I det aktuella ärendet verkar det däremot som att den rent ömsesidiga karaktären i fråga om vissa av de kooperativ som omfattas av den anmälda ordningen kan ifrågasättas. En betydande del av den verksamhet som vissa av de kooperativ som omfattas av ordningen bedriver utgörs inte av handel med medlemmarna, utan av handel med andra kunder. I detta avseende hänvisar myndigheten till den begränsning som fastställs i § 10–50 i skattelagen enligt vilken endast konsumentkooperativ för vilka mer än 50 % av den reguljära omsättningen sker genom handel med medlemmarna kommer att gynnas av den anmälda ordningen. Enligt myndigheten skiljer sig sådana kooperativ med vittgående ömsesidighet relativt kraftigt från den renodlade kooperativa modell som beskrivs i kommissionens meddelande om kooperativ.

Dessutom omfattar ordningen endast de kooperativ som anges i förslaget till § 10–50 i skattelagen, dvs. vissa konsumentkooperativ, kooperativ inom jordbruks-, skogs- och fiskesektörerna och bostadskooperativ. Endast dessa kooperativ har rätt till ett avdrag på upp till 15 % av den del av deras inkomst som kan hänföras till handel med deras medlemmar. Följaktligen beviljas den berörda skatteförmånen på grundval av företagets rättsliga form som ett kooperativ och på grundval av den sektor inom vilket det företaget är verksamt. Det står därför klart att åtgärden är selektiv i förhållande till andra jämförbara ekonomiska aktörer.

Genom att beskatta vissa kooperativs vinster från handel med deras medlemmar olika beroende på inom vilken sektor de är verksamma, anser myndigheten att § 10–50 i den norska skattelagen skiljer mellan ekonomiska aktörer som, med hänsyn till målsättningen med företagsskattesystemet vilket är beskattning av vinst, befinner sig i en jämförbar situation i faktiskt och rättsligt hänseende.

Berättigande med hänsyn till systemets art och logik

Enligt fast rättspraxis avser begreppet statligt stöd inte sådana statliga åtgärder som innebär att företag behandlas olika, och som således a priori är selektiva, när denna skillnad följer av arten eller den övergripande strukturen i det skattesystem som de utgör en del av ⁽³⁶⁾. Enligt Eftadomstolens och gemenskapsdomstolarnas rättspraxis kan en särskild skatteåtgärd som helt eller delvis är avsedd att befria företag inom en viss sektor från de bördor som följer av den normala tillämpningen av det allmänna systemet vara motiverad av det allmänna skattesystemets inre logik om den är förenlig med det ⁽³⁷⁾.

Myndigheten måste därför fastställa om skillnaden mellan vissa kooperativ och andra företag trots allt ändå inte är selektiv eftersom den följer av arten eller den allmänna funktionen i det avgiftssystem som den utgör en del av, dvs. att skillnaderna kan härledas direkt från de grundläggande eller vägledande principerna för det systemet ⁽³⁸⁾.

⁽³⁶⁾ Mål 173/73, Italien mot kommissionen, REG 1974, s. 709, punkt 22, mål C-143/99, *Adria-Wien Pipeline* och *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke*, REG 2001, s. I-8365, punkt 42.

⁽³⁷⁾ Mål E-6/98, Norge mot Eftas övervakningsmyndighet, se ovan, punkt 38, förenade målen E-5/04, E-6/04 och E-7/04, *Fesil og Finnfjord*, PIL m.fl. samt Norge mot Eftas övervakningsmyndighet, se ovan, punkterna 84–85, förenade målen T-127/99, T-129/99 och T-148/99, *Territorio Histórico de Alava* m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. II-1275, punkt 163, mål C-143/99, *Adria-Wien Pipeline*, REG 2001, s. I-8365, punkt 42, mål T-308/00, *Salzgitter* mot kommissionen, REG 2004, s. II-1933, punkt 42, och mål C-172/03, *Wolfgang Heiser*, REG 2005, s. I-1627, punkt 43.

⁽³⁸⁾ Målen T-211/04 och T-215/04, *Government of Gibraltar* mot kommissionen, ännu inte offentliggjort, punkt 144, med vidare hänvisningar.

⁽³⁵⁾ Punkt 1.1 i kommissionens meddelande om kooperativ.

Av rättspraxis framgår att det är upp till den EES-stat som har infört en sådan skillnad att visa att det är motiverat av det relevanta systemets art eller allmänna funktion⁽³⁹⁾. De norska myndigheterna hävdar att det skatteavdrag som gäller för vissa kooperativ är motiverat av systemets art eller allmänna funktion eftersom det innebär att det norska systemet för företagens finansiering av eget kapital genom icke-beskattningsbara kapitaltillskott även görs tillgängligt för kooperativen. Systemet skulle med andra ord syfta till att utjämna en nackdel för kooperativen som är inneboende i deras rättsliga form.

Enligt myndigheten kan, i det aktuella ärendet, den motivering som de norska myndigheterna lagt fram om att avdraget från inkomstskatten för företag bör betraktas som en kompensation för de extra kostnader som uppstår för kooperativen på grund av att det är svårt för dem att få tillgång till eget kapital, inte anses omfattas av företagsskattesystemets logik. Företagsskatt är en skatt som tas ut på ett företags inkomst av normal handel, medan kapitaltillskott och andra tillskott av eget kapital inte betraktas som inkomst enligt norsk lagstiftning⁽⁴⁰⁾. Även om det syfte som de norska myndigheterna eftersträvar är lovvärt, tycks det emellertid inte kunna härledas direkt från de grundläggande eller vägledande principerna för det system i vilket åtgärden är införlivad, dvs. skattesystemet. Myndigheten erinrar om att enligt fast rättspraxis räcker inte det syfte som eftersträvas med statliga åtgärder för att de ska undgå att betecknas som stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet⁽⁴¹⁾.

I det aktuella ärendet konstaterar myndigheten dessutom att den anmälda ordningen inte är ämnad att omfatta alla kooperativ, vilka i princip bör vara drabbade av samma strukturella nackdel som angetts av de norska myndigheterna. Tvärtom omfattar ordningen endast kooperativ inom de sektorer som uttryckligen anges i förslaget till § 10–50 i skattelagen. De norska myndigheterna har inte lagt fram några argument som visar att det faktum att systemet begränsas till dessa kooperativ är förenligt med skattesystemets art eller allmänna funktion. I de förberedande lagstiftningsdokumenten till § 10–50 i skattelagen anges endast att de kooperativ som omfattas av ordningen företräder de traditionella kooperativa sektorerna⁽⁴²⁾, ett övervägande som saknar relevans inom ramen för företagsbeskattning. Enligt de norska myndigheterna grundas dessutom begränsningen på ett antagande om att de kooperativ som kommer att omfattas av ordningen är i ett större behov av stödet än kooperativ inom andra sektorer. De norska myndigheterna har emellertid varken lagt fram någon objektiv information till stöd för detta antagande eller någon annan objektiv, underbyggd motivation för denna differentiering.

⁽³⁹⁾ Mål C-159/01, Nederländerna mot kommissionen, REG 2004, s. I-4461, punkterna 43–47.

⁽⁴⁰⁾ Se avsnitt I-2.3 ovan.

⁽⁴¹⁾ Mål C-241/94, Frankrike mot kommissionen, REG 1996, s. I-4551, punkt 21, mål C-342/96, Spanien mot kommissionen, REG 1999, s. I-2459, punkt 23.

⁽⁴²⁾ Ot.prp. nr. 1 (2006–2007) Skatte- og avgiftsopplegget 2007 – lovendringer.

I enlighet med rättspraxis⁽⁴³⁾ anser myndigheten att nödvändigheten att beakta vissa krav (i detta ärende kooperativens organisatoriska särdrag) inte kan, oavsett hur legitima dessa är, motivera att selektiva åtgärder – även specifika sådana – utesluts från tillämpningsområdet för artikel 61.1 i EES-avtalet, då beaktandet av de angivna syftena i alla händelser kan ske på ett ändamålsenligt sätt vid prövning av huruvida det statliga stödet är förenligt med artikel 61.3 i EES-avtalet.

I kompletterande syfte hänvisar myndigheten till de kommentarer som lagts fram av NSCC och iakttagelsen att en skattebefrielse för kooperativ skulle kunna vara motiverad på grundval av argument som rör dubbelbeskattning och därför omfattas av företagsskattesystemets art och logik. På grundval av den information som myndigheten förfogar över kan den emellertid inte utesluta att det skulle kunna föreligga situationer där skatt på kapitalet varken skulle erläggas av kooperativen eller medlemmarna.

I det aktuella ärendet och i avsaknad av några övertygande argument om motsatsen anser myndigheten dessutom att det faktum att en gynnsam skattebehandling endast görs tillgänglig för vissa kooperativ utan att någon objektiv motivering läggs fram för en sådan differentiering inte kan anses vara förenligt med skattesystemets logik⁽⁴⁴⁾. Även om en skatteåtgärds tillämpningsområde bestäms på grundval av objektiva kriterier har den ändå en selektiv karaktär⁽⁴⁵⁾.

Mot denna bakgrund anser myndigheten att det skatteavdrag som gäller för vissa kooperativ dels avviker från det allmänna företagsskattesystemet, dels inte verkar vara motiverat av systemets art eller allmänna funktion, och därför måste anses vara selektivt⁽⁴⁶⁾.

⁽⁴³⁾ Mål C-487/06 P, British Aggregates Association mot kommissionen, punkt 92.

⁽⁴⁴⁾ I detta avseende hänvisar myndigheten till Europeiska kommissionen beslut i ett ärende avseende en dansk ordning om återbetalning av koldioxidskatt, se ärende C 41/2006 (ex N 318/2004), ännu ej offentliggjort. I punkt 44 i beslutet konstaterar kommissionen att den ifrågavarande ordningen endast omfattar vissa av de företag som faktiskt befinner sig i en sådan situation som ordningen, enligt de danska myndigheterna, syftar till att åtgärda. Enligt kommissionen är detta ett undantag från den allmänna logik som de danska myndigheterna hävdar bör tillämpas och drar därför slutsatsen att ordningen inte är förenlig med denna logik.

⁽⁴⁵⁾ Förenade målen T-92/00 och T-103/00, Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. II-1385, punkt 58.

⁽⁴⁶⁾ Mål C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze, REG 2006, s. I-289, punkterna 134–138, mål C-148/04, Unicredito Italiano, REG 2005, s. I-11137, punkterna 48–49.

2.3.2 *Fördel*

För att fastställa om en ekonomisk fördel har beviljats till de kooperativ som omfattas av ordningen måste myndigheten för det andra bedöma om åtgärden minskar de kostnader som stödmottagarna normalt skulle bära inom ramen för den egna verksamheten. Myndigheten anser att frågan huruvida ordningen ger stödmottagarna en fördel måste beaktas mot bakgrund av det företagsskattesystem som är tillämpligt för både vinstdrivande företag och kooperativ, inbegripet de som inte omfattas av ordningen.

Enligt den anmälda ordningen har vissa kooperativ rätt till ett avdrag på upp till 15 % av den del av deras inkomst som kan hänföras till handel med deras medlemmar. Dessa företags beskattningsunderlag minskas följaktligen, och därmed även deras företagsskatt. Åtgärden minskar följaktligen de kostnader som normalt belastar deras budget. Denna skattebestämmelse avviker från de allmänna reglerna om den företagsskatt som företag ska betala i Norge.

De norska myndigheterna och flera av de tredje parter som har inkommit med synpunkter på beslutet om att inleda ett förfarande hävdar att det föreslagna skatteavdraget inte ger kooperativen en fördel. De norska myndigheterna anser för det första att ordningen är förenlig med principen om en privat investerare i en marknadsekonomi och bör betraktas som en betalning till kooperativen för att upprätthålla deras rättsliga form, vilket ligger i det allmänna intresset. För det andra är skatteavdraget en kompensation för de extra kostnader som uppstår för kooperativ till följd av gällande begränsningar, bland vad gäller tillgång till eget kapital, och ger inte upphov till någon överkompensation.

När det för det första gäller principen om en privat investerare i en marknadsekonomi verkar detta argument grundas på åsikten att det stöd som beviljas enligt ordningen inte kommer att överstiga de extra kostnader som tillkommer vid kooperativ verksamhet (överkompensation) eller nyttan för allmänheten att säkerställa den kooperativa företagsformen. De norska myndigheterna hävdar att principen om en privat investerare i en marknadsekonomi är tillämplig när staten köper immateriella fördelar i allmänhetens intresse till marknadspris, åtminstone när den immateriella fördelen för staten inte alls har att göra med det berörda företagets intressen⁽⁴⁷⁾.

⁽⁴⁷⁾ För att motivera sina argument hänvisar de norska myndigheterna till generaladvokat Fennellys förslag till avgörande i mål 251/97, Franska republiken mot kommissionen. Enligt de franska myndigheternas resonemang i detta mål är det, när staten köper varor eller tjänster eller mer obestämda förmåner i det allmänna intresse till marknadspris, i grund och botten möjligt att hävda att det inte ingår något stöd, eller att ett stöd föreligger som, åtminstone potentiellt, är förenligt, se punkt 20 i förslaget till avgörande. Generaladvokaten godtog emellertid inte de franska myndigheternas resonemang i detta ärende.

Myndigheten anser att det finns flera skäl till varför principen om en privat investerare i en marknadsekonomi inte är tillämplig i det aktuella ärendet. För det första håller myndigheten inte med de norska myndigheterna om att verksamhet som bedrivs i kooperativ form inte ger ett företag några förmåner. I detta avseende hänvisar myndigheten till kommissionens meddelande om kooperativ där Europeiska kommissionen bland annat uppger att kooperativ kan vara "ett sätt att bygga upp eller öka de små och medelstora företagens ekonomiska styrka på marknaden"⁽⁴⁸⁾.

Vidare anser myndigheten att den immateriella fördel som staten har för avsikt att "köpa" i det aktuella ärendet är upprätthållandet av den kooperativa sektorn i Norge inom ramen för de nuvarande villkoren när det gäller begränsningar av tillgången till eget kapital. Myndigheten anser att det är omöjligt att tillämpa principen om en privat investerare i en marknadsekonomi på detta ärende av den enkla anledningen att det inte finns någon privat investerare på marknaden som någonsin skulle kunna göra en liknande transaktion som den som de norska myndigheterna föreslår. I detta fall agerar staten varken som en privat investerare eller som ett företag. Tvärt om utövar staten sina suveräna och administrativa funktioner, varav uttag av skatter är ett huvudinslag i dessa funktioner. Myndigheten kan därför inte se att principen om en privat investerare i en marknadsekonomi är tillämplig.

De norska myndigheterna har också hävdat att ordningen inte ger upphov till någon överkompensation och att det stöd som beviljas inte överstiger nyttan för allmänheten att säkerställa den kooperativa företagsformen. Myndigheten konstaterar att de norska myndigheterna inte har lagt fram några uppgifter eller någon annan information i detta avseende, utan endast uppgett att de antar att detta är fallet. Myndigheten kan därför inte godkänna detta argument.

För det andra kommer myndigheten att undersöka om det går att dra slutsatsen att ordningen inte ger de berörda kooperativen en fördel eftersom stödet beviljas för att kompensera för strukturella nackdelar. Det har erkänts att strukturella nackdelar under vissa särskilda situationer kan utjämnas med stödåtgärder⁽⁴⁹⁾. Att kompensera för en nackdel har under vissa omständigheter inte ansetts utgöra en fördel, bland annat när f.d. statligt ägda monopol omstruktureras och omvandlas till marknadsaktörer i samband med att marknaden öppnas upp för konkurrens. Dessa prejudikat hänvisar till faktiska omständigheter som skiljer sig från de i det aktuella ärendet. Dessutom tycks det inte finnas något i sig EG-domstolarnas rättspraxis eller Europeiska kommissionens praxis som stödjer att en sådan

⁽⁴⁸⁾ Punkt 2.1.1 i kommissionens meddelande om kooperativ.

⁽⁴⁹⁾ Mål T-157/01, Danske Busvognmænd mot kommissionen, REG 2004, s. II-917.

åtgärd som den anmälda inte ger det berörda företaget en fördel eftersom den bara kompenserar för en "nackdel" som drabbar företaget ⁽⁵⁰⁾.

Mot denna bakgrund drar myndigheten slutsatsen att den föreslagna skatteförmånen ger de företag som omfattas av ordningen en fördel.

2.4 SNEDVRIDNING AV KONKURRENSEN OCH PÅVERKAN PÅ HANDELN MELLAN DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA

När det gäller kriterierna i artikel 61.1 i EES-avtalet om stöd som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen i den utsträckning det påverkar handeln mellan de avtalsslutande parterna, framgår det av rättspraxis att det inte är nödvändigt att styrka att stödet faktiskt påverkar handeln mellan de avtalsslutande parterna och snedvrider konkurrensen, utan endast att det kan en sådan inverkan ⁽⁵¹⁾.

De norska myndigheterna hävdar att syftet med ordningen är att kompensera för en befintlig konkurrensnackdel för kooperativ i fråga om tillgång till eget kapital. På grundval av detta vidhåller de att ordningen inte snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen. Myndigheten konstaterar att ordningen kommer att minska företagsskatten för de kooperativ som omfattas av ordningen jämfört med andra företag. Därmed förstärks dessa kooperativs konkurrensställning. Det faktum att kooperativen omfattas av vissa begränsningar enligt norsk lagstiftning, som inte gäller för bland annat aktiebolag, kan inte vara avgörande i detta avseende.

När dessutom ett stöd som beviljas av staten förstärker ett företags ställning i förhållande till andra företag som konkurrerar inom EES, ska de sistnämnda anses påverkade av stödet. Omvänt är det inte nödvändigt att det gynnade företaget självt deltar i den nämnda handeln ⁽⁵²⁾. Det föreslagna skatteavdraget stärker kooperativens ställning i förhållande till de av deras konkurrenter som är organiserade på ett annat sätt. Skatteavdraget gäller för alla huvudsakliga former av kooperativ, och åtminstone några av dessa är även verksamma på marknader inom EES. I detta avseende konstaterar myndigheten att konsumentkooperativet Coop NKL BA har en marknadsandel på 24 % av

dagligvaruhandeln i Norge. Vidare samarbetar Coop NKL BA med de övriga skandinaviska detaljhandelsdrivande kooperativa organisationerna med avseende på inköp och bearbetning.

På grundval av detta drar myndigheten slutsatsen att den anmälda ordningen riskerar att snedvrida konkurrensen och påverka handeln mellan EES-avtalets avtalsslutande parter.

2.5 KOMMISSIONENS MEDDELANDE OM KOOPERATIV

De norska myndigheterna verkar hävda att den anmälda ordningen inte utgör statligt stöd eftersom den är förenlig med de principer som kommer till uttryck i kommissionens meddelande om kooperativ. De norska myndigheterna hänvisar bland annat till punkt 3.2.6 i kommissionens meddelande, där Europeiska kommissionen bland annat anger att särbehandling av kooperativ i taxeringshänseende kan välkomnas. Denna punkt har följande lydelse:

"Några medlemsstater (t.ex. Belgien, Italien och Portugal) anser att de begränsningar som gäller för kooperativt kapital berättigar till särbehandling i taxeringshänseende: exempelvis leder det förhållandet att kooperativens aktier inte är noterade och därför inte allmänt tillgängliga för köp till att det nästan är omöjligt att realisera en kapitalvinst, medan det förhållandet att aktierna återlöses till parivärde (de har inget spekulationsvärde) och att all utdelning (avkastning) normalt är begränsad kan avskräcka potentiella nya medlemmar. Dessutom bör nämnas att det ofta råder stränga krav på avsättningar för kooperativ. Särbehandling i taxeringshänseende kan välkomnas, men som vid all reglering av kooperativ bör man här följa principen om att skydd eller förmåner som erbjuds en viss slags organisation bör stå i proportion till rättsliga begränsningar, socialt mervärde eller begränsningar som är inboende i den organisationsformen och de bör inte leda till illojal konkurrens. Dessutom bör sådana 'förmåner' inte göra det möjligt för oseriösa aktörer att missbruka den kooperativa formen för att undgå krav på uppgiftslämnning och bolagsförvaltning. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att när de överväger lämplig och proportionerlig beskattning av kooperativens egna kapital och reserver se till att bestämmelserna inte snedvrider konkurrensen (...)."

Myndigheten konstaterar emellertid att i punkt 3.2.7 i kommissionens meddelande anges följande: "Kooperativ som bedriver ekonomisk verksamhet betraktas som 'företag' i den bemärkelse som avses i artiklarna 81–82 och 86–88 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Därför gäller alla EU:s regler om konkurrens och statligt stöd för dem, och även de olika undantagen, gränsvärdena och reglerna om försumbart stöd."

⁽⁵⁰⁾ Mål 30/59, *Gezamenlijke Steenkolenmijnen*, REG 1961, s. 3, punkterna 29–30, mål C-173/73, *Italien mot kommissionen*, REG 1974, s. 709, punkterna 12–13, mål C-241/94, *Frankrike mot kommissionen*, REG 1996, s. I-4551, punkterna 25 och 35, mål C-251/97, *Frankrike mot kommissionen*, REG 1999, s. I-6639, punkterna 41, 46–47 och kommissionens beslut i ärende C 2/2006 OTE, punkt 92.

⁽⁵¹⁾ Mål C-372/97, *Italien mot kommissionen*, REG 2004, s. I-3679, punkt 44, mål C-66/02, *Italien mot kommissionen*, punkt 111, och mål C-148/04, *Unicredito Italiano*, REG 2005, s. I-11137, punkt 54.

⁽⁵²⁾ Mål C-66/02, *Italien mot kommissionen*, nämnt ovan, punkterna 115 och 117, och mål C-148/04, *Unicredito Italiano*, nämnt ovan, punkterna 56 och 58.

På grundval av detta anser myndigheten att även om de särdrag som präglar kooperativ måste beaktas vid granskning av detta ärende, kan kommissionens meddelande, i sin helhet, inte åberopas för att hävda att statligt stöd som beviljas till kooperativ inte omfattas av tillämpningsområdet för reglerna om statligt stöd i EES-avtalet.

Myndigheten anser därför att kommissionens meddelande om kooperativ, i sin helhet, inte föranleder några ändringar med avseende på slutsatsen att den föreslagna skatteförmånen ger de kooperativ som omfattas av ordningen en fördel.

2.6 SLUTSATS MED AVSEENDE PÅ FÖREKOMSTEN AV STATLIGT STÖD

Mot bakgrund av ovanstående överväganden har myndigheten dragit slutsatsen att den anmälda ordningen avseende skatteförmåner för vissa kooperativ utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet.

3. FÖRFARANDEKRAV

I artikel 1.3 i del I av protokoll 3 anges att "Eftas övervakningsmyndighet skall underrättas i så god tid att den kan yttra sig om alla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder [...]. Medlemsstaten i fråga får inte genomföra åtgärden förrän detta förfarande lett till ett slutgiltigt beslut".

De norska myndigheterna anmälde den föreslagna ordningen avseende skatteförmåner för vissa kooperativ genom skrivelser av den 28 juni 2007 och den 16 oktober 2007 och har inte genomfört ordningen i avvaktan på ett slutligt beslut från myndigheten.

Myndigheten finner därmed att de norska myndigheterna har iakttagit sina skyldigheter enligt artikel 1.3 i del I av protokoll 3.

4. STÖDETS FÖRENLIGHET

Myndigheten konstaterar att de norska myndigheterna varken i anmälan av ordningen eller i sina kommentarer till myndighetens beslut att inleda förfarandet har lagt fram några argument avseende stödets förenlighet. Myndigheten har trots detta bedömt den anmälda åtgärdens förenlighet med artikel 61 i EES-avtalet på grundval av den information den förfogar över.

Myndigheten anser att inget av de undantag som anges i artikel 61.2 i EES-avtalet kan tillämpas på ärendet i fråga.

När det gäller tillämpningen av artikel 61.3 i EES-avtalet kan inte skatteförmånen för kooperativ anses ligga inom tillämpningsområdet för artikel 61.3 a i EES-avtalet eftersom ingen av de norska regionerna uppfyller kraven för tillämpning av denna bestämmelse, nämligen att levnadsstandarden är onormalt låg eller att det råder allvarig brist på sysselsättning.

Ordningen tycks inte heller främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse eller avhjälpa en allvarlig störning i den norska statens ekonomi, vilket krävs för förenlighet på grundval av artikel 61.3 b i EES-avtalet.

Vad beträffar artikel 61.3 c i EES-avtalet skulle stödet kunna betraktas som förenligt med EES-avtalet om det underlättar utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset. Myndigheten konstaterar att åtgärden varken är begränsad till de regioner som omfattas av den norska regionalstödkartan eller omfattas av några av de befintliga riktlinjerna för statligt stöd avseende förenligheten med EES-avtalet på grundval av artikel 61.3 c i detta.

Eftersom det inte finns några riktlinjer som är direkt tillämpliga på den anmälda ordningen kommer myndigheten att bedöma ordningens förenlighet direkt enligt artikel 61.3 c i EES-avtalet⁽⁵³⁾. Undantag enligt artikel 61.3 c i EES-avtalet måste tolkas restriktivt⁽⁵⁴⁾ och får endast beviljas när det kan fastställas att stödet kommer att bidra till att uppnå ett mål av gemensamt intresse som inte skulle kunna ha uppnåtts under normala marknadsvillkor. Den s.k. principen om "lämplig kompensation" bekräftades av EG-domstolen i målet Philip Morris⁽⁵⁵⁾.

Bedömningen av ett statligt stöds förenlighet handlar i princip om att göra en avvägning mellan de negativa effekter stödet har på konkurrensen och de positiva effekter det har i fråga om det gemensamma intresset⁽⁵⁶⁾. För att anses vara förenlig enligt artikel 61.3 c i EES-avtalet måste en statlig stödordning

— vara riktad till ett väldefinierat mål av gemensamt intresse,

— var utformad på ett sådant sätt att målet av gemensamt intresse kan uppnås och, i detta syfte, vara ett lämpligt instrument, ha en stimulanseffekt och vara proportionerlig,

— inte snedvrider konkurrensen och handeln i EES i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset⁽⁵⁷⁾.

⁽⁵³⁾ Mål T-288/97, Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia mot kommissionen, REG 2001, s. II-1169, punkt 72.

⁽⁵⁴⁾ Mål C-301/96, Tyskland mot kommissionen, REG 2003, s. I-9919, punkterna 66 och 105.

⁽⁵⁵⁾ Mål 730/79, Philip Morris mot kommissionen, REG 1980, s. I-2671.

⁽⁵⁶⁾ Se kommissionens handlingsplan för statligt stöd av den 7 juni 2005, KOM(2005) 107, punkt 11.

⁽⁵⁷⁾ Se kommissionens beslut av den 24 januari 2007, K (2006) 6630 i ärende N 270/06, punkt 67.

Myndigheten måste bedöma om det mål som eftersträvas med åtgärden är nödvändigt, förenligt med målen av gemensamt intresse och, om detta är fallet, huruvida denna metod för att eftersträva det målet har den minst snedvridande effekten.

Väldefinierat mål av gemensamt intresse

De norska myndigheterna har hävdat att syftet med den anmälda ordningen i förlängningen är att säkerställa att den kooperativa företagsformen upprätthålls. De norska myndigheterna hävdar att för att uppnå detta syfte är det nödvändigt att underlätta kooperativens tillgång till eget kapital.

Myndigheten medger att kooperativ präglas av vissa särdrag, enligt vad som fastställs i kommissionens meddelande om kooperativ. I kommissionens meddelande anges att om man främjar kooperativ som företagsform kan detta i princip leda till en mer effektivt fungerande ekonomi och få positiva samhällseffekter. Kommissionens meddelande ger intryck av att utifrån de omfattande rättvise-, samhälls- och samordningsfördelar som den kooperativa modellen anses kunna tillföra, och som annars inte skulle finnas på marknaden, kan upprätthållandet av den kooperativa modellen ses som ett mål av gemensamt intresse. Dessutom betonas kooperativens eventuella roll som ett sätt att bygga upp eller öka de små och medelstora företagens ekonomiska styrka på marknaden, tillhandahålla tjänster som vinstdrivande företag inte skulle tillhandahålla samt bidra till uppbyggnaden av ett kunskapsbaserat samhälle⁽⁵⁸⁾. Här bör emellertid noteras att definitionen av ett kooperativ i kommissionens meddelande tycks vara relativt snäv, eftersom kommissionens meddelande rent generellt tycks avse rent ömsesidiga kooperativ⁽⁵⁹⁾.

På grundval av detta anser myndigheten att ordningen riktas mot ett väldefinierat mål av gemensamt intresse i den mån den riktas mot rent ömsesidiga kooperativ.

Väl utformad ordning

Det andra steget är att bedöma huruvida stödet är utformat på ett sätt som gör det möjligt att uppnå det eftersträfvade målet av gemensamt intresse, i detta fall att se till att den kooperativa företagsformen upprätthålls genom att underlätta kooperativens tillgång till eget kapital.

Man skulle kunna särskilja mellan rent ömsesidiga och inte rent ömsesidiga kooperativ, eftersom ömsesidighet är det mest utmärkande för kooperativ. Ju mer kooperativet kännetecknas av ömsesidighet ju mer skulle det kunna betraktas som olik

vinstdrivande företag. Målet av gemensamt intresse att upprätthålla kooperativ enligt definitionen i kommissionens meddelande om kooperativ kan därför bäst uppnås genom att bevilja stöd till kooperativ som verkligen är ömsesidiga.

När det gäller definitionen av ömsesidiga kooperativ tvivlar myndigheten på att det faktum att ett kooperativ i huvudsak bedriver handel med sina medlemmar skulle vara tillräckligt för att klassificera det som ett ömsesidigt kooperativ i den mening som anges i kommissionens meddelande om kooperativ. Myndigheten anser att ett kooperativs klassificering som verkligt ömsesidigt även är avhängigt ett antal andra faktorer, t.ex. hur pass regelbundna kontakterna mellan kooperativet och medlemmarna är, medlemmarnas aktiva deltagande i driften av kooperativet, medlemmarnas aktiva deltagande i ledningen av kooperativet och beslutsfattandet, att medlemskap i kooperativet inte är automatisk utan kräver en aktiv ansökan och godkännande från befintliga medlemmar, att stora delar av bonusarna betalas ut till medlemmar i proportion till vinsten, att en omfattande del av förmånerna reserveras för medlemmar i förhållande till förmåner för kunder som inte är medlemmar etc. Enligt myndigheten skulle en bedömning av huruvida ett kooperativ verkligen är ömsesidigt behöva beakta dessa och liknande kriterier.

Myndigheten konstaterar att vissa av de kooperativ som skulle omfattas av den föreliggande ordningen är rent ömsesidiga kooperativ medan andra är kooperativ med vittgående ömsesidighet. När det gäller konsumentkooperativ anges i förslaget till § 10–50 i skattelagen att endast konsumentkooperativ med vittgående ömsesidighet omfattas av ordningen.⁽⁶⁰⁾ I det aktuella ärendet verkar det därför som att den rent ömsesidiga karaktären hos vissa av de kooperativ som omfattas av den anmälda ordningen kan ifrågasättas. En stor del av verksamheten hos vissa kooperativ som omfattas av ordningen, särskilt konsumentkooperativen, är till exempel inte relaterad till handel med medlemmar, utan till handel med andra kunder. Dessutom kommer, på grund av vissa av de berörda kooperativens storlek, medlemmarnas aktiva deltagande när det gäller driften och ledningen av kooperativet att vara begränsat. Vidare tycks medlemskap till stor del vara automatiskt, åtminstone med avseende på konsumentkooperativ och bostadskooperativ. Myndigheten anser följaktligen att ordningen inte är utformad för att endast omfatta kooperativ med en starkt förankrad ömsesidig identitet.

I fråga om bedömningen av huruvida ordningen är väl utformad för att kunna nå målet av gemensamt intresse, måste det dessutom övervägas om den målinriktade verksamheten medför några ytterligare kostnader som kompenseras genom stödet. Myndigheten konstaterar att de norska myndigheterna inte har tillhandahållit några uppgifter som gör det möjligt för den att kvantifiera, antingen direkt eller indirekt, de kostnader som uppstår för ett företag till följd av dess kooperativa företagsform. Det är därför inte heller möjligt för myndigheten att bedöma huruvida stödet är nödvändigt och proportionerligt i förhållande till det eftersträfvade målet.

⁽⁵⁸⁾ Punkt 2.1.1 i kommissionens meddelande om kooperativ.

⁽⁵⁹⁾ Avsnitt II-2.3.1 ovan.

⁽⁶⁰⁾ Detta villkor gäller inte för andra kooperativ, och myndigheten känner inte till huruvida några kooperativ utan vittgående ömsesidighet inom andra sektorer kommer att omfattas av ordningen.

Å andra sidan konstaterar myndigheten med tillfredsställelse att enligt anmälan kommer det föreslagna skatteavdraget endast att beviljas med hänsyn till den del av inkomsten som kan hänföras till handel med medlemmar och motsvarande handel. Dessutom kräver den anmälda ordningen åtskilda räkenskaper för handel med medlemmar och handel med andra parter för att kooperativen ska erhålla stöd enligt ordningen.

Mot bakgrund av ovan nämnda skäl tvivlar myndigheten likväl på huruvida den anmälda ordningen är väl utformad för att nå målet av gemensamt intresse, dvs. att upprätthålla den kooperativa företagsformen, särskilt rent ömsesidiga kooperativ, genom att underlätta tillgången till eget kapital.

Ingen snedvridning av konkurrensen och handeln i EES i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset

Slutligen måste det bedömas om möjligheten att konkurrensen och handeln i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet snedvrids är av en art som strider mot det gemensamma intresset.

När det gäller möjligheten att konkurrensen och handeln snedvrids konstaterar myndigheten att ordningen måste anses utgöra driftstöd eftersom den befriar stödmottagarna från avgifter som normalt belastar företag i deras normala utövande av sin affärsverksamhet, i detta fall företagsskatten.

Driftstöd kan endast i undantagsfall anses vara förenligt med EES-avtalet om det främjar ett mål av gemensamt intresse som annars inte skulle kunna nås. Myndigheten ifrågasätter om det mål som de norska myndigheterna eftersträvar, dvs. att upprätthålla den kooperativa företagsformen genom att underlätta kooperativens tillgång till eget kapital, inte skulle ha kunnat nås med andra, mer proportionerliga, åtgärder. Myndigheten understryker bland annat det faktum att några av de kooperativ som omfattas av ordningen är stora företag som är verksamma på starkt konkurrensutsatta marknader inom EES.

Slutsats

Som angetts ovan anser myndigheten att ordningen skulle riktas mot ett väldefinierat mål av gemensamt intresse, åtminstone i den mån den riktas mot rent ömsesidiga kooperativ. Det verkar emellertid som den rent ömsesidiga karaktären hos vissa av de kooperativ som omfattas inte är självklar. Myndigheten anser därför att stödet inte kan anses vara välriktat. Dessutom är myndigheten inte i stånd att bedöma huruvida stödet är nödvändigt och proportionerligt i förhållande till det eftersträvarde målet.

Mot bakgrund av ovanstående konstaterar myndigheten att även om målet för ordningen kan betraktas som ett väldefinierat mål av gemensamt intresse, har de norska myndigheterna inte påvisat att stödets positiva effekter kommer att uppväga de negativa effekterna. Stödet kan därför inte anses vara förenligt med artikel 61.3 c i EES-avtalet.

5. SLUTSATS

Mot bakgrund av ovanstående bedömning anser myndigheten att den anmälda skattebefrielsen för vissa kooperativ utgör statligt stöd som är oförenligt med reglerna om statligt stöd i EES-avtalet.

Myndigheten vill understryka att det föreliggande beslutet, enligt vad som fastställs i avsnitt II-1 ovan, inte är tillämpligt på kooperativ inom jordbruks- och fiskesektorerna i den mån som dessa kooperativs verksamhet inte omfattas av tillämpningsområdet för reglerna om statligt stöd i EES-avtalet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Den planerade ordningen avseende skattebefrielser för vissa kooperativ utgör statligt stöd som är oförenligt med EES-avtalets funktion i den mening som avses i artikel 61 i EES-avtalet.

Artikel 2

Den anmälda ordningen får inte genomföras.

Artikel 3

Detta beslut riktar sig till Konungariket Norge.

Artikel 4

Detta beslut är endast giltigt på engelska.

Utfärdat i Bryssel den 23 juli 2009.

För Eftas övervakningsmyndighet

Per SANDERUD
Ordförande

Kristján A. STEFÁNSSON
Ledamot av kollegiet